

KIRKON LASIKATTO JA NAISPIISPAN VALINTA

Kaisa Koivuniemi
Kandidaatintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

Sisällys

Johdanto	3
Taustoitus	4
Yliedustusta ja aliedustusta – naispappien urat ja lasikatto	4
Löyhä kytkentä, symbolinen esitys ja naisistuminen.....	6
Naispappeuskiistan kehykset Suomessa	8
Uranuurtajanaiset kirkossa ja muutoksen mahdollisuus	9
Aineisto	11
Metodi	12
Positiivinen, negatiivinen ja kriittinen kehys	15
Kehitys oikeaan suuntaan.....	16
Kehitys väärään suuntaan.....	18
Neutraalit kriitikot.....	20
Päätäntö	21
Lähteet.....	25

Johdanto

Suomen evankelis-luterilainen kirkko avasi pappisviran naisille vuonna 1986 ja ensimmäiset naispapit vihittiin 1988. Piispan virka avattiin naisille 1990, ja ensimmäinen naispiispa Irja Askola vihittiin vuonna 2010. Kirkolliskokouksessa naispappeuden vieminen läpi ei kuitenkaan ollut helppoa. Naispappeudesta äänestettiin kirkolliskokouksessa neljästi, kunnes riittävä kolmen neljäosan äänienemmistö saavutettiin, vaikka jo ensimmäisellä äänestyskerralla vuonna 1963 naispappeutta kannatti kirkolliskokousedustajista yli puolet (Närhi 2012, 15). Tanskassa naispappeus sallittiin jo vuonna 1948, Ruotsissa vuonna 1958 ja Islannissa 1975, joten Pohjoismaisessa kontekstissa Suomi on edennyt jäljessä tämän asian suhteen. Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen on kuitenkin ollut pitkään pääasiassa myönteistä, sillä jo 1952 suunnilleen 52 % oli naispappeuden puolesta ja 35 % vastaan (lopun eos.) (Hytönen 2016). 2000-luvulle siirryttäessä naispappeuden puoltajien osuus on vaikuttanut asettuvan suunnilleen 90 prosenttiin (Hytönen 2016).

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on henkilöstön suhteen naisvaltainen. Vuonna 2019 naisia oli henkilöstöstä 71,4 % (evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa/henkilosto, luettu 22.3.2021). Vuosina 2000–2011 hieman yli puolet papiksi vihityistä ovat olleet naisia (Hytönen 2016). Vuonna 2021 Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa seurakuntapapistön sukupuolijakauma oli lähes 50/50 (kirkontilastot.fi, Seurakuntien henkilöstötilasto 2021), mutta kirkkoherroista vuonna 2019 kuitenkin vain joka neljäs oli naisia (evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa/henkilosto, luettu 22.3.2021.). Naisten aliedustus korkeammissa viroissa näkyy myös piispoissa. Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on arkkipiispan lisäksi yhdeksän piispaa sekä kenttäpiispa, joista tällä hetkellä kaksi ovat naisia, Espoon hiippakunnan piispa ja Turun arkkihiippakunnan piispa. Vaikuttaa siis siltä, että vaikka naisia työskentelee Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa jopa enemmän kuin miehiä ja papistossakin sukupuolijakauma on lähes tasan, on edelleen joitakin tehtäviä ja asemia, joissa naisten osuudet ovat syystä tai toisesta huomattavasti pienemmät. Mielestäni tämä tekee naispiispoista erityisen mielenkiintoisen tutkimuskohteen, sillä he ovat ikään kuin poikkeuksia sääntöön ja vielä erityisen näkyvällä tavalla, sillä piispan asema on kirkossa hyvin korkea ja arvostettu. Korkean aseman lisäksi piispa valitaan vaaleilla, joissa äänioikeutetuista puolet ovat pappeja ja puolet maallikoita, joten valinta kertonee jotain myös yleisestä mielipiteestä ja asenneilmastosta. Naisehdokkaan valinta on siis tässäkin mielessä mielenkiintoinen.

Tässä tutkimuksessa tarkastelenkin siis sitä, miten naisen valintaan piispaksi on suhtauduttu piispanvaaleista kertovien uutisten kommentteissa. Mari Leppänen vihittiin Turun arkkihiippakunnan piispaksi 7. helmikuuta 2021, ollen täten Suomen kolmas ja Turun ensimmäinen

naispiispa. Analysoin uutiskommentteja Benfordin ja Snown (2000) kollektiivisen toiminnan kehyksiä ja kehystämistä koskevaa teoretisointia hyödyntäen. Kehystämisessä on kyse aktiivisesta prosessinomaisesta ja jatkuvasta toiminnasta, jossa merkityksiä ja tulkintoja rakennetaan.

Kollektiivisen toiminnan kehyksillä taas viitataan jonkin ryhmän jaettuun tulkintakehykseen, jolla pyritään mobilisoimaan muita toimijoita ja aikaansaamaan toimintaa oman tavoitteen/agendan saavuttamiseksi (Benford & Snow 2000).

Hahmotan kaksi uutiskommenteissa rakentuvaa kollektiivisen toiminnan kehystä; uutiseen positiivisesti suhtautuvien kehysten, jotka näkivät naispiispan valinnan kehityksenä oikeaan suuntaan, ja uutiseen negatiivisesti suhtautuvien kehysten, jotka näkivät kehityksen menevän väärään suuntaan. Kolmantena pienempänä kehystenä havaitsin myös kriittisen kehysten.

Aloitan kuvaamalla ensin naispappeuden historiaa ja nykypäivää sekä Suomessa, että maailmalla. Tämän jälkeen käsittelen aiemman tutkimuksen teoretisointeja ja selityksiä naispappien haasteille edetä urillaan arvostetuimpiin asemiin, sekä käsittelen naispappeuskiistan pääpiirteet Suomessa (Närhi 2012). Viimeisimpänä taustoitan tutkimusta uranuurtajanaaisista (Tunheim & DuChene 2016, Bagilhole 2003 ja 2006) ja heidän mahdollisesta potentiaalistansa muuttaa kirkkoa (Bagilhole 2003, Närhi 2011), ennen kuin siirryn käsittelemään tutkimuksen aineistoa ja menetelmää. Lopuksi pohdin tulosten merkitystä ja teen johtopäätökset.

Taustoitus

Yliedustusta ja aliedustusta – naispappien urat ja lasikatto

Naispappien aliedustus kirkon korkeammassa asemassa on havaittu muuallakin. Eri kirkkokuntien ja maiden naispappeja on tutkittu monesta eri näkökulmasta, sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti. Erityisesti Yhdysvalloissa edelleen jatkuva National Congregations Study (NCS) on mahdollistanut naispappien tilanteen kattavan tutkimisen ja vertailun, sekä ajallisen seurannan. Oman tutkimukseni näkökulmasta aiemmassa tutkimuksessa on kuitenkin muutamia puutteita. Vaikka naispappeja on tutkittu kattavasti, naispiispoista tutkimusta löytyy vähäisesti eri kirkkokuntien piirissä, jos ollenkaan (Tunheim & DuChene 2016, 205). Koen kuitenkin, että naispappitutkimuksen taustoittaminen on tutkimuksessani tarpeellista, ja että siitä on mielekästä edetä tarkastelemaan kysymyksiä naispiispoista. Toinen aiemman tutkimuksen soveltamiseen liittyvä kysymys on myös se, että missä määrin eri kirkkokuntia koskevia tuloksia on sopivaa yleistää ja soveltaa Suomen kontekstiin ja Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Tutkimukset, joita hyödynnän aihepiirin taustoituksessa, koskevat pääasiassa Episkopaalista kirkkoa (Anglikaaninen kirkko Amerikassa), Amerikan evankelisluterilaista kirkkoa, Englannin

Anglikaanista kirkkoa sekä Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa. Muutamissa tutkimuksissa oli myös hyödynnetty NCS-aineistoa, joka kattaa kaikki Yhdysvaltojen kirkot. Koin, että nämä olivat riittävässä määrin samankaltaisia Suomen evankelis-luterilaiseen kontekstiin, jotta niistä pystyi tekemään joitain yleistyksiä myös Suomeen.

Aiemmassa Yhdysvaltojen seurakuntia ja kirkkokuntia koskevassa tutkimuksessa on havaittu, että kirkon työhierarkiassa naispapit ovat yliedustettuina alemmilla tasoilla ja aliedustettuina ylemmissä auktoriteettiasemissa, eikä tilanne ole erityisemmin muuttunut (Sullins 2000, 253; Hoegeman 2017, 9). Toisaalta on myös havaittu, että vaikka tilanne näyttääkin muuttumattomalta, niin tarkempi tarkastelu voi paljastaa toisensa kumoavia trendejä (Chaves & Anderson 2008). Vaikka naispuolisten kirkkoherrojen (*head clergy*) määrä ei ole vuodesta 1998 kasvanut merkittävästi, niin liberaalimmissa kirkkokunnissa ja seurakunnissa naisten määrä oli kasvanut ja konservatiivisemmissä joko pysynyt samana, tai vähentynyt (Chaves & Anderson 2008, 421). Naispappien uralla etenemisessä on myös esteitä ja vastustusta, ja vastustus voimistuu, mitä korkeammalle hierarkiassa kiivetään (Adams 2007, 81). Esteet uralla voivat olla rakenteellisia ja ilmetä esimerkiksi palkkauksen epätasa-arvoisuutena, erityyppisiin ja vähemmän arvostettuihin työtehtäviin sijoittumisena, sekä horisontaalisena liikkuvuutena työtehtävästä toiseen vertikaalisen urakehityksen sijaan. Vastustus voi olla myös kulttuurista ja ilmetä paineena sopeutua miesten maailmaan, sekä avoimena naispappien vastustuksena eri tahoilta. (Bagilhole 2003, 370–374.) Vaikuttaa siis siltä, että vaikka naispappeus olisikin hyväksyttyä, niin tilanne ei suinkaan ole sukupuolen suhteen tasa-arvoinen. Seuraavaksi käsittelen miten naisten aliedustusta hierarkian korkeimmilla tasoilla ja toisaalta yliedustusta alemmilla tasoilla on teoretisoitu aiemmassa tutkimuksessa lasikattona (Cotter, Hermsen, Ovadia & Vanneman 2001; Rois, Rixon & Faseruk 2013), löyhän kytkennän (Chaves 1997, Sullins 2000), symbolisen esityksen (Chaves 1997, Adams 2007) ja naisistumisen (Nesbitt 1997) käsitteiden kautta. Käsittelen myös lyhyesti naispiispoista tehtyä tutkimusta ja lopuksi esittelen kaksi tutkimusta Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kontekstista.

Naispappeja ja naisten asemaa kirkon työelämässä on tarkasteltu muun muassa lasikattona käsitteen kautta. Lasikatosta puhuttaessa yleensä viitataan siihen ilmiöön, että naisten (tai etnisten vähemmistöjen) on vaikeampi päästä yritysmaailmassa korkeimpiin johtotehtäviin sukupuolensa vuoksi. Cotter, Hermsen, Ovadia ja Vanneman (2001) ovat kehittäneet neljä kriteeriä lasikatolle, erottaakseen sen muunlaisesta syrjinnästä ja epätasa-arvosta, jota työelämässä voi ilmetä. Ensimmäinen kriteeri on, että lasikatosta johtuva eriarvoisuus johtuu nimenomaan sukupuolesta (tai etnisestä taustasta) eikä selity muilla työntekijän piirteillä. Toinen kriteeri on, että lasikatosta

johtuva eriarvoisuus on suurempaa, mitä korkeammalla työhierarkiassa ollaan, eli naisten (tai etnisen vähemmistön) osuus siis pienenee. Kolmas kriteeri huomauttaa, että lasikatto liittyy nimenomaan mahdollisuuksiin edetä ja saada ylennyksiä, eikä sillä tarkoiteta vain miesten ja naisten osuuksia tietyissä asemissa. Neljäs ja viimeinen kriteeri on, että lasikatolla tarkoitetaan eriarvoisuutta, joka kasvaa työntekijän uran myötä. Lasikatto ei siis tarkoita ”pelkkää” sukupuoleen tai etniseen taustaan perustuvaa syrjintää, vaan siinä on omanlaisensa dynamiikka. (Cotter ym. 2001.) Miten tämä bisnesmaailman malli sitten soveltuu kirkkoon?

Rois, Rixon ja Faseruk (2013) ovat tarkastelleet Cotterin ym. (emt.) esittämän mallin soveltumista Anglikaaniseen kirkkoon. Heidän mielestään yritysmaailman malli lasikatosta ei sovellu kirkkoon ongelmitta, ja esimerkiksi toimitusjohtajan nimike ei täsmää piispan asemaan, vaikka molemmat ovatkin omalla tavallaan hierarkian kärjessä. Heidän mukaansa parempi tapa käsitellä kirkkoa olisi käsittää piispat yksikön johtajina (*branch manager model*) (Rois ym, 2013, 29.) Lasikattoon kuitenkin törmätään, ja Adamsin (2007) mukaan uskonnollisessa kontekstissa uralla etenemisen esteet ovat paikoin myös luonteeltaan erilaisia, kuin muualla työelämässä. Lasikatosta kirkossa käytetäänkin joskus tutkimuksessa termiä lasimaalauskatto (*stained glass ceiling*), jolla viitataan kirkkojen ikkunamaalauksiin, mutta samalla se myös kertoo esteiden uskonnollisesta luonteesta ja uskonnollisesta ideologiasta niiden taustalla. Adams myös viittaa Williamsin (1992) lasiliukuportaiden käsitteeseen, jolla tarkoitetaan sitä, että Kirkon kontekstissa hissi kiidättäisi miehet kirkon johtotehtäviin, jotta kirkko pysyisi jossain mielessä uskottavana, eikä ajaisi naisvaltaisuudellaan mieskävijäkuntaa pois. (Adams 2007, 99.) Barbara Bagilhole (2006) on jopa käyttänyt termiä lyijykatto viitatessaan niihin esteisiin, joita hänen tutkimansa Englannin kirkon pioneerinaiset ovat kohdanneet. Tällä hän viittasi siihen, että vuonna 1992 Englannin kirkon salliessa naispappeuden, se samaan aikaan kielsi naisilta mahdollisuuden päästä piispoiksi, jolloin lasikatto muuttui hyvin konkreettiseksi ja näkyväksi. (Bagilhole 2006, 109.)

Löyhä kytkentä, symbolinen esitys ja naisistuminen

Lasikatto-ilmiötä on pyritty selittämään löyhän kytkennän (*loose coupling*) käsitteen avulla. Organisaatiotutkimuksessa löyhällä kytkennällä viitataan siihen, kun organisaatiosta puuttuu tietynlainen sisäinen kontrolli, eikä ylemmän byrokraattisen tason ohjeistukset ja linjaukset ylety alemman tason toimijoiden ja työntekijöiden tasolle ja käytäntöihin (esim. Ingersoll 1993). Suomen evankelis-luterilaisen kirkon suhteen löyhä kytkentä on erityisen mielenkiintoinen näkökulma, sillä samassa kirkolliskokouksessa, jossa naispappeus hyväksyttiin 1986 hyväksyttiin myös ponsi, jossa naispappeuden vastustajille turvattiin toiminnanvapaus kirkossa. Periaatteessa siis linjattiin, ettei heiltä voi kieltää pappisvihkimystä tai pääsyä virkoihin heidän naispappeuskantansa perusteella.

Ponnen muotoilusta on tulkittavissa, että se oli tarkoitettu alun perin tasoittamaan muutosvaiheesta mahdollisesti syntyviä erimielisyyksiä ja konflikteja (Närhi 2012), mutta ponsi on kuitenkin edelleen voimassa. Tavallaan siis Suomen evankelis-luterilainen on kirjoittanut löyhän kytkennän sisään linjauksiinsa antaessaan naispappeuden vastustajille ”vapaat kädet” ja mahdollisuuden pitää kannastaan kiinni, vaikka kirkon ylempi taso olisikin naispappeuden hyväksynyt.

Mark Chaves (1997) on tutkinut löyhää kytkentää Yhdysvaltojen kirkkokuntien näkökulmasta ja eritellyt kolme havaintoa siitä, miten byrokraattinen ja käytännön taso eivät ole olleet yhteneväisiä naispappeuden suhteen. Ensinnäkin naispappeuskysymyksessä on tärkeää Chavesin mukaan erottaa yksilötaso, eli se milloin naiset alkoivat osoittaa suurissa määrin kiinnostusta hakeutua papeiksi, ja organisaatiotaso, eli se milloin naispappeus on virallisesti hyväksytty. Nämä kaksi trendiä eivät ole kehittyneet samanaikaisesti. Toiseksi hän tuo esille huomion siitä, että naiset ovat kyllä olleet kirkoissa ja seurakunnissa merkittävässä rooleissa riippumatta siitä, onko se ollut naisille virallisesti sallittua. Kolmas Chavesin huomio on se, että vaikka virallisesti säännöt sallisivat naispappeuden ja vaatisivat tasa-arvoista kohtelua, niin välttämättä käytäntöön asti tämä ei ole heijastunut. (Chaves 1997, 92–95.) Paul Sullins (2000) on tutkinut asiaa lähinnä viimeisestä näkökulmasta tarkastellessaan, selittyykö epätasa-arvoinen tilanne sillä, että kirkko on vielä muutostilassa ja että ajan kuluessa erot tasoittuisivat. Sullins kuitenkin havaitsi, että nais- ja miespappien asemien statuserot eivät antaneet merkkejä kaventumisesta tutkitun 20 vuoden aikana ja ero oli näkyvissä koko uran ajan. Tämän lisäksi hän havaitsi, että löyhää kytkentää ilmeni vain paikallisella seurakuntatasolla sen kulttuurisissa arvoissa ja asenteissa, eikä byrokraattisemmissä hallinnollisissa asemissa. (Sullins 2000, 243.)

Mark Chaves (1997) on edellä mainitun lisäksi teoretisoinut myös naispappeutta ja siihen asennoitumista symbolisena esityksenä. Chavesin mukaan naispappeuden kieltäminen on keino irrottautua ja erottautua liberaalista maailmasta ja toisaalta taas sen salliminen voi olla symbolinen tasa-arvon esitys, tietynlaisen kuvan antaminen muulle yhteiskunnalle, joka ei kuitenkaan aina ylety käytännön ruohonjuuritasolle löyhän kytkennän seurauksena. Naispappeuskysymyksen voi siis käsittää myös identiteettikysymyksenä kirkolle, johon tietyllä tapaa suhtautumalla kirkkokunta tai kirkko, tai miksei yksittäinen kirkon työntekijäkin, voi erottautua jostain ja taas samaistua johonkin. Ympäristö voi painostaa kirkkoja joko edistämään tai vastustamaan tasa-arvoa, ja linjaukset naispappeudesta voidaan nähdä reaktioina tähän paineeseen, ja täten ne ovat myös symbolisia esityksiä. (Chaves 1997.) Tämä näkyi myös Jimi Adamsin (2007) tutkimuksessa, jossa hän tarkasteli muun muassa symbolisen konservatismiin mahdollisuutta. Adams havaitsi, että johtoasemien (*head clergy*) kieltäminen naisilta on seurakunnille keino toteuttaa symbolista

konservatismia, ikään kuin antaa itsestään riittävän konservatiivinen kuva, vaikka käytännössä linjauksia ei välttämättä aivan yhtä tiukasti noudatettaisikaan. Kääntäen, jos seurakunta ilmaisee konservatiivisuuttaan muuta kautta, sukupuoli ei näyttäydy välttämättä yhtä merkittävänä. (Adams 2007, 97.) Chaves onkin huomauttanut, että ”liberaalimmat” ja ”konservatiivisemmat” kirkkokunnat eivät aina ole käytännössä niin kaukana toisistaan, kuin säännöt ja linjaukset antaisivat ymmärtää löyhän kytkennän ja naispappeuskannan symbolisen merkityksen seurauksena (Chaves 1997, 98)

Kirkon linjaukset naispappeuden suhteen ovat siis ymmärrettävissä symbolisina esityksinä ja reaktioina ympäristön paineeseen, mutta mistä ympäristön paine oikeastaan koostuu? Chaves (1997) eritellyt kolme pääasiallista lähdettä tälle ulkoiselle paineelle. Ensimmäinen niistä on naisliike, joka on hyvin selkeästi ajanut naisten aseman parantamista ja tasa-arvoa. Toisena paineen lähteenä on se, että ajatus sukupuolten välisestä tasa-arvosta on nykyään yhteiskunnassa laajasti omaksuttu arvo. Kolmas paineen lähde on yleinen uskonnollinen piiri. Tällä hän viittaa siihen, että kirkot ja kirkkokunnat vaikuttavat toisiinsa ja ”ottavat mallia” toisistaan naispappeuteen liittyvissä päätöksissä. (Chaves 1997.) Artikkelissaan Chaves (1997) puhuu näistä spesifisti Amerikkalaisessa kontekstissa, mutta uskon että samat paineenlähteet vaikuttavat Suomessakin.

Paula Nesbitt (1997) on lähestynyt naispappeja hieman eri näkökulmasta. Hän on tarkastellut, miten aiemman työelämä tutkimuksen havainnot alan työntekijöiden naisvaltaistumisen seurauksista näkyvät kirkossa. Nesbitt muun muassa pohjaa Reskinin ja Roosin (1987) havaintoon siitä, että aiemmin miesvaltaisen alan naisistuksessa alalla tapahtuu muutoksia, joiden seuraukset vaikuttavat usein negatiivisesti alan naisiin. Näillä negatiivisilla seurauksilla voidaan tarkoittaa muun muassa naisistuneen ammatin arvostuksen vähenemistä, palkan huonontumista ja joissain tapauksissa tämä saattaa ajaa miehet muihin ”parempiin” ammatteihin (Reskin ja Roos 1987, 11). Nesbitt havaitsi, että naispappien määrän kasvun ja tiettyjen naisia haittaavien ammatillisten muutosten välillä on yhteys. Tällä tarkoitetaan sitä, että vaikka naisten määrä on siis kasvanut, niin he ovat silti pysyneet eristettyinä työelämän alemmilla tasoilla. Heidät on siis otettu mukaan tavalla, joka on mahdollistanut tilanteen säilymisen sukupuolen suhteen eriarvoisena. Valta, arvostus ja auktoriteetti, joihin naisten pitäisi päästä kiinni saadakseen aikaan muutosta, ikään kuin pakenee heitä, sitä uudelleenohjataan ja siirretään toisaalle. (Nesbitt 1997.)

Naispappeuskiistan kehykset Suomessa

Paula Närhi (2012) on tutkinut väitöskirjassaan naispappeuskiistaa Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa haastatteleamalla aiheesta kirkon keskeisiä toimijoita. Suomessa keskustelun keskiössä on

ollut erityisesti ponsi, josta jo aiemmin mainitsin löyhän kytkennän yhteydessä. Närhi havaitsi neljä kehystä, joiden kautta naispappeuskiistaa selitettiin, annettiin merkityksiä ja etsittiin ratkaisuja: Pragmaattis-hallinnollinen, yhteisödynaaminen, uskonnollis-traditionaalinen ja kulttuuris-yhteiskunnallinen kehys. Sekä naispappeuden torjujat että puoltajat käyttivät kaikkia kehyksiä mutta hieman eri painotuksin. (Närhi 2012.)

Närhen (2012) pragmaattis-hallinnollisessa kehyksessä oli kyse selkeiden normien puutteista ja näkemuseroista siinä, miten ohjeita tulisi tulkita. Naispappeuden puoltajat halusivat, että kirkko instituutioon kantaisi vastuun ja säätäisi selkeät linjaukset, kun taas torjujat halusivat säilyttää mahdollisuuden sopia asioista paikallistasolla (esimerkiksi työvuorojen sopiminen niin, etteivät joudu työskentelemään naispappien kanssa). Yhteisödynaamisessa kehyksessä korostui muun muassa vuorovaikutuksen toimivuus, työhyvinvointi ja puoltajien että torjujien persoonien merkitys. Toimijat tasapainoilivat omien periaatteidensa takana seisomisen ja toisaalta työilmapiiriin sopuisana säilyttämisen välillä. Uskonnollis-traditionaalista kehystä käyttivät erityisesti torjujat. Siinä naispappeutta ei pidetty tasa-arvokysymyksenä, vaan uskonnollisena kysymyksenä, ja torjujat kokivat puolustavansa oikeaa raamatuntulkintaa asiasta. Kulttuuris-yhteiskunnallinen kehys taas oli enemmän puoltajien käytössä, ja heillä siinä painottui yhteiskunnan arvomaailman muutos, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Torjujat taas kokivat olevansa uhreja tässä kehyksessä ja kokivat että kirkko oli poikennut liiaksi omalta tieltään paineen alaisena. Myös median merkitys korostui, toisaalta tervetulleena ongelmakohtien esille nostajana ja toisaalta tarpeetonta kohua aiheuttavana mustamaalajana. Yhteenvetona Närhen mukaan naispappeuskysymys on torjujista puhtaasti uskonnollinen kysymys ja puoltajat lähestyvät asiaa kulttuurisesti, hahmottaen kirkon suhteessa muuhun yhteiskuntaan. (Närhi 2012.)

Uranoortajanaiset kirkossa ja muutoksen mahdollisuus

Kuten aiemmin mainittu, naispiispoja on tutkittu vähän. Amerikan evankelisluterilaisen kirkon naispiispojen kokemuksia ja uria ovat kuitenkin tutkineet Kathrine Tunheim ja Mry Kay DuChene (2016). He havaitsivat, että valtaosalla haastatelluista naispiispoista oli yhteisiä piirteitä ja kokemuksia: kaikilla oli selkeä kutsumus papiksi ja piispaksi, aviopuolison tuki koettiin tärkeäksi, naismentorit ja -esikuvat puuttuivat, haasteellisiksi koettiin piispan roolin työmäärä, seksismi ja henkilökohtaiset ongelmat. Naiset korostivat, että piispaksi pääseminen ei ollut heille mikään uratavoite, vaan että he enemmänkin olivat oikeassa paikassa oikeaan aikaan sopivilla pätevyyksillä ja kokivat kutsumusta siihen. (Tunheim & DuChene 2016.)

Barbara Bagilhole (2003, 2006) taas on tutkinut Englannin kirkon ensimmäisiä naispappeja ja heidän kokemuksiaan, vertaillen niitä muihin ”pioneerinaiisiin” ei-perinteisissä (miesvaltaisissa) ammateissa. Bagilhole havaitsi, että Englannin kirkon pioneerinaiset olivat vanhempia ja heillä oli paljon kokemusta kirkon piirissä työskentelystä (myös mahdollisesti muista ammateista) ennen papiksi pääsyä. Erogen muista pioneerinaisista naispapeilla oli usein myös jo oma perhe. Yhteisiä kokemuksia muihin miesvaltaisilla aloilla työskenteleviin naisiin olivat kokemukset erinäisistä rakenteellisista haasteista ja vihamielisyydestä. (Bagilhole 2006.) Naispapit kokivat myös muuttavansa kirkkoa ja myös aktiivisesti halusivat ajaa rakenteellista ja kulttuurista muutosta. Naispapit muun muassa pohtivat pappeuden luonnetta uudella tapaa, symboleiden ja kielenkäyttöä, haastoivat ”miehisiä arvoja” ja hierarkkisuutta ja vaativat perheystävällisempiä työolosuhteita. Muutoksella oli kuitenkin esteitä ja välillä naispapit kokivat, että he muuttuivat itse paineen alaisina sopiakseen joukkoon sen sijaan, että olisivat onnistuneet muuttamaan ympäristöään. (Bagilhole 2003.)

Hieman samasta näkökulmasta naispappeja on tutkinut myös Kati Niemelä (2011). Niemelä on tutkinut Suomen evankelis-luterilaisen kirkon naispappeja ja sitä, voivatko he aikaansaada muutosta kirkossa. Niemelän mukaan naispapit muuttavat kirkkoa selkeästi liberaalimpaan suuntaan ja ovat teologiselta suuntautumiseltaan liberaalimpia. Erityisesti nuoret naispapit olivat liberaaleimpia ja nuoret miespapit olivat konservatiivisimpia (Niemelä 2011, 362). Niemelä myös havaitsi, että nuorten naispappien joukossa Raamatun lukeminen on vähentynyt. Hän esitti, että naispappien usko on yksilöllisempää ja henkilökohtaisempaa, sekä vähemmän riippuvaista uskonnollisista auktoriteeteista, kuten Raamatusta (Niemelä 2011, 365). Naispapit myös suhtautuivat myönteisemmin samaa sukupuolta olevien pariskuntien siunaamiseen, ja valtaosa muutamista näin tehneistä kirkon linjausten vastaisesti on ollut naisia (Niemelä 2011, 365). Naispappien näkemykset siitä, mitkä kirkon ja pappien tehtävistä olivat tärkeimpiä, erosivat myös jonkin verran miespapeista. Molemmat pitivät tärkeimpänä kirkollisia riittejä, mutta toisiksi tärkeimpänä naispapit painottivat ihmisten auttamista ja keskusteluapua ja miespapit taas Jumalan sanan julistamista (Niemelä 2011, 366). Niemelän mukaan naispapit painottivat enemmän uskonnon toiminnallista (*performance*) puolta ja yrittivät selkeämmin käyttää asemaansa sosiaalisten ongelmien ratkaisemiseen eriarvoisuuden korjaamiseen ja heille tasa-arvon ajaminen oli tärkeämpää (Niemelä 2011, 367). Miespapit taas painottivat uskonnon hengellistä puolta (*function*). (Niemelä 2011.)

Ponnistan tutkimuksessani erityisesti Niemelän (2011) ja Närhen (2012) tutkimuksista, sillä he käsittelivät Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa ja heidän tutkimuksissaan näkyi selkeimmin

konservatiivisuus/liberaalius -jako, sekä naispappeuden puoltajat/vastustajat -jako, jotka vaikuttivat myös oman tutkimukseni taustalla ja olivat kiinnostuksen kohteina. Myös Chavesin (1997) ajatus naispappeuslinjauksista symbolisena esityksenä vaikutti taustalla, vaikka hänen pohdinnoilleen olennaista löyhää kytkentää en tämän aineiston kanssa saanutkaan hyödynnettyä. Närhen (2012) tutkimus toimi myös analyttisenä inspiraationa kehystämisen käsitteen hyödyntämiselle, sillä tarkastelin osittain samaa ilmiötä; Närhen (2012) tutkiessa kirkon keskeisten toimijoiden näkemyksiä naispappeudesta, minä tarkastelin uutiskommenttiosion ”tavallisten ihmisten” näkemyksiä naispiispasta. Tutkimuskysymykseni muotoilin seuraavanlaisesti: Millaisia tulkintoja naispiispaa koskevista uutisista tehtiin? Mitä merkityksiä tapahtumille annettiin? Miten uutiseen asennoiduttiin, millä perustein? Kysyn siis, miten uutiskommenttoijien kollektiivisen toiminnan kehykset naispiispasta rakentuivat kommentteissa? Seuraavaksi kuvailen tarkemmin aineiston ja metodin, sekä avaan myös kollektiivisen toiminnan kehysten käsitettä, jota hyödynsin analyysissäni.

Aineisto

Tutkimukseni aineisto koostuu Mari Leppästä ja piispanvaaleja koskevien nettiiutisten kommentteista. Kommentit on kerätty aikavälillä 21.1.-20.2.2021. Piispanvaalien tulos oli selvillä jo 4.12.2020, mutta käytännön syistä (kandiaiheen valinta) aloin keräämään aineistoa vasta myöhemmin. Mari Leppänen vihittiin piispaksi 7.2.2021, mikä poiki vielä muutaman uutisen aiheesta, joiden kommentit päätin ottaa mukaan aineistoa täydentämään. Jotkut uutiset olivat maksumuurin takana, joten niiden kommentteja en päässyt tarkastelemaan. Tein aikavälillä useampia eri hakuja eri aikoina, käyttäen mm. hakusanoja Turun piispa, Mari Leppänen, Turun ensimmäinen naispiispa, Turun piispanvaalit eri yhdistelmin.

Osa uutisartikkeleista oli julkaistu ennen tietoa lopullisesta vaalituloksesta ja osa sen jälkeen. Kommentit koostuivat Helsingin Sanomien, Satakunnan Kansan, Ylen, Turuntienoon, Turun Sanomien ja Iltalehden uutisten kommentteista. Kokonaisuudessaan kommentteja oli 201, jotka muodostivat n. 20 sivuisen aineiston tekstinkäsittelyohjelmaan siirrettyinä. Yksi kommenttien ominaisuus oli tykkäykset, nimittäin useimmissa kommenttiosioissa oli jonkinlainen peukutus-/tykkäämisominaisuus, jonka avulla suosituimmat kommentit erottuivat joukosta. Alapeukutukseen ei ollut mahdollisuutta. Tykkäämisen lisäksi oli myös mahdollista vastata jollekin yksittäiselle kommentoijalle, ja tätä myös hyödynnettiin aineistossa runsaasti.

Komentit olivat julkaistu nimimerkein, mutta osasta oli oletettavissa, että he esiintyivät omilla nimillään. Joistain nimimerkeistä kirjoittajan sukupuoli oli myös pääteltävissä, mutta vaihtelu oli

sen verran suurta, että kovin kattavaa analyysiä tämän muuttujan suhteen en pystynyt toteuttamaan. Lähtökohtanani oli, että en pyrkinyt tavoittamaan mitään yleistä mielipidettä aiheesta. Jouduin kuitenkin pohtimaan ja tekemään oletuksia siitä, ketkä kommentoivat oikeastaan keskustelivat ja mitä he edustivat. Yhdistäen sen informaation, mitä kommentoijat itsestään antoivat ja mitä uskalsin olettaa, päätin, että kyseisiä uutisia kommentoivat sellaiset ihmiset, jotka kokivat uskonnon/kirkon jollain tapaa tärkeiksi itselleen. Valtaosa varmasti kuului kirkkoon, mutta joukossa oli myös muutamia, jotka eivät kuuluneet kirkkoon. Toisena kommentointimotiivina hahmotin sukupuolten välisen tasa-arvon kokemisen tärkeänä itselleen, tai vastakohtaisesti tasa-arvon vastustamisen.

Yleinen mielikuva uutiskommenteista ja verkkokeskusteluista on, että siellä ääripäiden on taipumus korostua, ja että keskustelu voi olla välillä asiatonta. Toisaalta joillakin kommenttipalstoilla kommentteja myös moderoidaan, joten saattaa olla, että kaikista asiattomimmat kommentit oli jo poistettu näkyvistä kerätessäni aineistoa. Oman tutkimuskysymykseni kannalta ääripäiden korostuminen oli tietysti mielessä ihan toivottavaakin, sillä itseäni kiinnosti nimenomaan mahdollinen jännite konservatiivisten asenteiden ja liberaalimpien välillä.

Metodi

Veera Kangaspunnan (2021) mukaan uutiskommenttien merkitystä yleisesti väheksytty, myös tutkimusaineistona, ja keskustelussa niistä usein nostetaan esille korostetusti asiattomat kommentit. Hänen mukaansa tutkimus uutiskommenteista käyttäjien *toimintana* on myös vähäistä, vaikka uutiskommentteja on kyllä käytetty aineistoina eri aiheista ja ilmiöistä. Väitöskirjassaan Kangaspunta tarkastelee asiaa muun muassa julkison käsitteen näkökulmasta sen lisäksi, että hän on tutkinut neljän eri analyysimenetelmän soveltumista uutiskommenttien analysointiin. Tässä tutkimuksessa pyrin ainakin osittain lähestymään uutiskommentteja sama kysymys mielessäni - miten ne ovat ymmärrettävissä käyttäjien toimintana, hyödyntäen Benfordin ja Snown (2000) kehystämisen ja kollektiivisen toiminnan kehysten käsitteitä. Pyrin tarkastelemaan sitä, millaisia merkityksiä naispiispan valinnalle annetaan ja mitä tulkintoja siitä tehdään.

Benford ja Snow (2000) kokoavat artikkelissaan yhteen aikaisemman tutkimuksen teoretisointeja kehystämisestä ja käsittelevät kehystämisen käsitteen hyödyllisyyttä sosiaalisten liikkeiden analysoinnissa. Heidän mukaansa kehystämisen käsite on keino ymmärtää sosiaalisten liikkeiden liikkeellepanevien ideoiden ja merkitysten tuottamista. Kehystämällä tarkoitetaan sitä, kun aktiiviset toimijat tuottavat merkityksiä tapahtumille ja asioille. Kehystäminen on jatkuva prosessi ja kehystämistä myös haastetaan muiden toimijoiden toimesta. Kehystämisen lopputuloksena ovat

kollektiiviset toiminnan kehykset (*collective action frames*), jotka ovat jonkin ryhmän jakamia tulkintakehyksiä (Benford & Snow 2000.) Kehystämisen käsite pohjaa paljolti Goffmanin (1974) kehyksen käsitteeseen. (Pää)kehykset ovat tulkintarakenteita, joiden kautta asiat saavat merkityksiä ja joiden kautta yksilöt voivat ymmärtää ja tulkita maailmaa ympärillään (Goffman 1974).

Vaikka tutkimukseni ei koskekaan suoranaisesti mitään sosiaalista liikettä, niin koen, että naispappeuden/naispiispan vastustajat ja puoltajat ovat ymmärrettävissä kuitenkin ryhminä, joilla on jaettu kollektiivisen toiminnan kehys. Lisäksi, vaikka pyrkimys aikaansaada konkreettista toimintaa ei tässä yhteydessä olekaan niin keskiössä, kuin vaikka sosiaalisissa liikkeissä, niin puoltajat ja vastustajat yrittävät kuitenkin vakuuttaa muita omasta kannastaan ja pyrkivät siihen, että muut näkisivät asian samasta näkökulmasta, eli samasta tulkintakehyksestä käsin. Lisäksi Benfordin ja Snown (2000) jäsenyykset kollektiivisen toiminnan kehyksen rakenteesta osoittautuivat hyvin hyödyllisiksi uutiskommenttien analyysissä.

Benfordin ja Snown (2000) mukaan kollektiivisen toiminnan kehykset ovat uskomuksia, käsityksiä ja merkityksiä, jotka oikeuttavat ja inspiroivat tietynlaista toimintaa. Toiminnan kehykset voivat erota toisistaan monin eri tavoin, joista ilmeisin on se, mihin ongelmaan ne kiinnittyvät. Kehykset voivat myös olla joustavampia ja inklusiivisempia tai sitten jäykempiä ja tarkkarajaisempia. Ne voivat myös resonoida ihmisissä eri tavoin, riippuen muun muassa kehyksen uskottavuudesta ja samaistuttavuudesta. Näiden lisäksi kollektiivisen toiminnan kehyksillä on kaksi puolta, toimintasuuntautunut puoli ja interaktiivinen puoli. Toimintasuuntautunut puoli sisältää ydinkehystämistehtävät (*core framing tasks*), joiden kautta toimijat neuvottelevat yhteisen ymmärryksen jostain ongelmasta, sen syistä ja syyllisistä (diagnostinen kehystäminen), ratkaisuvaihtoehdoista ja toimintasuunnitelmista (prognostinen kehystäminen), sekä keinoista kannustaa toimintaan ja hyväksyttävistä motiiveista (motivatioaalinen kehystäminen). (Benford & Snow 2000.)

Benfordin ja Snown (2000) mukaan kollektiivisen toiminnan kehyksien interaktiivinen puoli taas koostuu kolmesta prosessista, diskursiivisesta, strategisesta ja kilpailutetusta. Nämä prosessit osaltaan selittävät sitä, miten kehykset syntyvät ja miten niitä kehitetään. Diskursiivinen prosessi taas jakautuu edelleen kehyksen artikulaatioon ja kehyksen vahvistamiseen, joista ensimmäinen tarkoittaa tapahtumien ja asioiden järjestämistä ja pakkaamista oikeaan muottiin tietynlaisen tulkinnan aikaansaamiseksi, ja jälkimmäinen yksinkertaisesti joidenkin asioiden (esimerkiksi joku tietty tapahtuma) korostamista tärkeämpänä. Strateginen prosessi liittyy siihen, kun toimijat yrittävät kytkeä omia kehyksiään potentiaalisten liittolaisten kehyksiin, saadakseen esimerkiksi tukea ja resursseja. Tätä kutsutaan kehyksen kohdistamiseksi ja se tapahtuu kehyksiä linkittämällä,

kehyksen tiettyjä arvoja korostamalla tai niitä laajentamalla, sekä muokkaamalla ja luomalla uusia merkityksiä. Kilpailutetulla prosessilla viitataan siihen merkityskamppailuun, johon toimijat väistämättä törmäävät jollain tasolla, sillä kehykset eivät yhteiskunnassa synny tyhjiössä.

Tarkemmin sillä tarkoitetaan vastakehystämistä, eli tulkintojen kyseenalaistamista, kehyskiistoja liikkeiden sisällä erimielisyyksiin liittyen, sekä kehysten ja tapahtumien vaikutusta toisiinsa (tietynlainen kehystämisen voi muokata toimintamahdollisuuksia, tietynlainen toiminta voi muokata merkityksiä). (Benford & Snow 2000.)

Benfordin ja Snown (2000) artikkeli käsitteli myös kehysten leviämistä, yhteiskunnallisen kontekstin vaikutusta sekä kehysten vaikutuksia muihin liikepohjaisiin prosesseihin. Näistä konteksti on tutkimukseni kannalta olennaisin, joten käsittelen sen vielä lopuksi, vaikka en sitä analyysiprosessissa erikseen analysoinut. Benfordin ja Snown (2000) mukaan yhteiskunnallisissa kontekstissa tekijät voivat olla toisaalta rajoittavia mutta myös mahdollistavia. Yksi näistä tekijöistä on rakenteet, jotka mahdollistavat tietynlaisen poliittisen vaikuttamisen. Myös kulttuuri mahdollistaa ja rajoittaa kehystämistä, tarjoamalla esimerkiksi tietynlaista ”materiaalia”, jota kehystämässä voi hyödyntää, kuten tiettyjä uskomuksia, merkityksiä, arvoja, myyttejä ja narratiiveja. Kolmantena kehystämistä muokkaavana tekijänä mainitaan yleisö. Toiminnan kehysten on vedottava erilaisiin yleisöihin, mikä usein vaatii kehyksen muokkaamista tiettyyn yleisöön paremmin vetoavaksi. (Benford & Snow 2000.)

Analysoin uutiskommenteja hyödyntäen Benfordin ja Snown. (2000) käsitteistöä pääasiassa kollektiivisen toiminnan kehyksen toimintapuolen ydinkehystämistehtäviä ja interaktiivisen puolen prosesseja, sillä minua kiinnosti erityisesti kehysten rakentuminen uutiskommenteissa. Toteutin aineiston analyysin seuraavanlaisesti. Ensin aloitin lukemalla aineiston kertaalleen läpi, saadakseni alustavan käsityksen siitä mistä kommenteissa puhuttiin. Toisella lukukerralla erittelin aineistosta korostusvärillä kohtia, jotka rakennettiin ja kehitettiin kollektiivisen toiminnan kehyksiä Benfordin ja Snown (2000) kolmen ydinkehystämistehtävän ja kolmen interaktiivisen prosessin avulla. Tässä vaiheessa alkoi hahmottumaan selkeästi, että uutiskommenteissa vastakkain olivat pääasiassa naispiispautiseen myönteisesti ja kielteisesti suhtautuvat. Yllätyksenä kuitenkin tuli, että tietynlaiset ”väliinputajat” - ei positiivisesti eikä suoraan negatiivisesti suhtautuvat kommentoijat - vaikuttivat muodostavan oman kriittisen ryhmänsä.

Seuraavassa vaiheessa halusin selvittää hieman kvantitatiivisemmin metodein, mitkä asiat oikeasti aineistossa toistuivat. Jaottelin aiemmin korostetut kohdat ensinnäkin sen mukaan, suhtauduttiinko niissä positiivisesti vai negatiivisesti uutiseen naispiispasta, ja toiseksi ydinkehystämistehtävien ja interaktiivisten prosessien mukaan alla olevan taulukon mukaisesti. Jos sama asia, esimerkiksi

Raamattuun vetoaminen, toistui useassa eri kommentissa, listasinkin sen myös taulukkoon useaan kertaan. Mainittakoon, että tätä tehdessäni havaitsin muutamien kommentoijien toistavan samaa asiaa useassa eri kommentissa. Pyrin ottamaan tämän huomioon, ettei jokin asia korostunut liikaa vain sen takia, että yksi henkilö toi sen useasti esiin. Itse luokittelu osoittautui myös tietyissä kohdissa haasteelliseksi, kun välillä yksi asia tuntui sopivan moneen lokeroon.

	Positiivinen	Negatiivinen
Diagnostinen kehystäminen		
Prognostinen kehystäminen		
Motiv. kehystäminen		
Diskursiivinen prosessi		
Strateginen prosessi		
Kilpailutettu prosessi		

Seuraavaksi tarkastelin eri ”lokeroita” ja kiinnitin huomiota erityisesti niihin asioihin, jotka toistuivat useaan otteeseen. Poistin toistot säilyttäen yhden muistiinpanon, jonka lihavoin, merkkinä itselleni siitä, että se oli kyseisessä kehystämisprosessissa merkittävä. Jotkin ”lokerot” jäivät jopa tyhjiksi, kuten positiivisesti suhtautuvien strateginen prosessi, mutta näihin palaan tarkemmin seuraavaksi tuloksia käsittelevässä luvussa.

Positiivinen, negatiivinen ja kriittinen kehys

Benfordin ja Snown (2000) teoretisointien soveltaminen uutiskommenttien analysointiin onnistui hyvin, sillä naispappeuden/naispiispojen puolustajilla ja vastustajilla oli omat jaetut agendansa, vaikka mitään suoranaista sosiaalista liikettä he eivät edustaneetkaan. Kommenteissa näkyi monia kollektiivisen toiminnan kehysten piirteitä, ja Benfordin ja Snown (2000) käsitteet auttoivat ymmärtämään uutiskomentointia käyttäjien toimintana ja auttoivat sen hahmottamisesta, mistä elementeistä kehukset rakentuivat. Kommentoijat antoivat naispiispan valinnalle toisistaan eroavia merkityksiä ja tulkintoja, he tekivät kytköksiä eri asioiden välillä, määrittivät ongelmat erilaisiksi ja ylipäättään rakensivat uutiselle hyvin erilaiset tulkintakehukset. Analysoidessani huomasin, että uutiseen positiivisesti ja negatiivisesti suhtautuvien tulkintakehyksissä oli paljon samoja asioita, mitä Närhen (2012) erittelemissä kulttuuris-yhteiskunnallisessa ja uskonnollis-traditionalistisessa kehyksissä oli. Kuten Närhen (2012) tutkimuksessa, myös omassa aineistossani molemmat ”leirit” käyttivät sekä kulttuurisia, että uskonnollisia elementtejä tulkintakehyksissään, mutta hyvin eri valossa. Närhi (2012) kuitenkin käytti tutkimuksen analyysissään yksikkönä enemmänkin kehystä,

ja hän käsitteli sitä, miten puoltajat ja vastustajat käyttivät samoja kehyksiä, mutta eri tavoin. Hieman Närhestä (2012) eroten, omassa analyysissäni ”yksikkönä” on ennemminkin ryhmät, positiivisesti ja negatiivisesti suhtautuneet, ja tarkastelen heidän rakentamiaan kehyskokonaisuuksia ja tulkintoja tilanteesta.

Naispiispan valintaan positiivisesti suhtautuneille tilanne näyttäytyi yhteiskunnallisena ja kirkollisena/uskonnollisena kehityksenä oikeaan suuntaan. Negatiivisesti suhtautuneet tulkitsivat tilanteen kehityksenä väärään suuntaan, oikealta polulta suistumisena. Omanlaisensa ryhmän muodostivat myös neutraalit kriitikot, jotka eivät selkeästi asettuneet kummalekaan puolelle.

Kehitys oikeaan suuntaan

Naispiispan nimitykseen positiivisesti suhtautuvien kehityksessä ongelmaksi (diagnostinen kehys) nähtiin kirkon vanhanaikaisuus ja jämähtäneisyys. Kommentoijien mukaan äänekäs vanhoillinen vähemmistö hallitsi liiaksi kirkon julkikuvaa, ja että kyseinen vähemmistö julisti vääränlaista sanomaa, etäännyttäen niitä kirkkoon kuuluvia ja kirkossa kävijöitä, joka ei kokenut sitä omakseen.

Aivan ihanaa, että hiljalleen se evankeliumin yhdenvertaisuuden, armon, rakkauden ja rauhan sanoma pääsee julkisuudessakin ääneen, eikä kirkon julkista kuvaa dominoi vain se äänekäs ja tuomiota jakava vanhoillinen vähemmistö.

Kirkko on myös superkonsertaviitinen perinneyhteisö, joka hukkaa mahdollisuuksiaan palvella etsiviä ja kyseleviä ihmisiä ja omia vapaaehtosiia toimijoitaan tallomalla yhteisöllisyyden ja yhteyden tarpeet rituaalien ja persoonattoman ja muodollisen tulvan alle.

Selkeää uhria ei hahmottunut, mutta muutamasta kommentista välittyi, että kirkko laiminlöi tehtävänsä auttaa apua tarvitsevia. Ratkaisuna (prognostinen kehys) kirkon vanhanaikaisuuteen nähtiin kirkon uudistaminen, kehittäminen ja muuttaminen. Kommenteissa nousi esiin toive rakentavasta keskustelusta, ja valittu piispa Leppänen nähtiin tehtävään oikeana ja sopivana henkilönä sekä uudistamaan kirkkoa, että dialogin mahdollistajana kirkon sisällä, että ulkopuolella.

Ihanaa, että valituksi tuli nainen ja taustastaan huolimatta avarakatseinen. Ehkä lestadiolainen tausta voi olla hyväkin. Ymmärrys monenlaisiin ihmisiin ja ajattelutapoihin saa aikaan jotain rakentavaa keskustelua ja kehitystä hyväksymään meidät kaikki sellaisena kuin olemme syntyneet.

Mari puhuu syvällisesti ja tärkeistä asioista. Hän katsoo kirkkoa ja sen toimintaa laaja-alaisesti ja rohkeasti – päivittää kirkon toimintaa ja työtä 2020-luvulle. Juuri hänen kaltaistaan piispaa kirkko ja yhteiskuntamme tarvitsee.

Motivionaalista kehystämistä ei selkeästi ilmennyt. Uskon tämän johtuvan osittain siitä, että tavallaan esitetty ratkaisu oli jo toteutunut naispiispan valinnan merkeissä, eikä täten tarve

motivoida toimintaan ollut niin keskeinen. Kommenteista kuitenkin välittyi tasa-arvon kannatus ja sen edistämisen voisi hahmottaa yhtenä kehyksen hyväksyttävänä motiivina.

Diskursiivinen prosessi oli kommentteissa kaikista kattavimmin edustettuna. Tiivistäen kommentoijat näkivät tilanteen siten, että Leppänen on lestadiolaistaustansa ansiosta/siitä huolimatta suvaitseva ja avarakatseinen, ja että tällaisen henkilön (ja naisen) valinta on hyväksi kirkolle - askel oikeaan suuntaan, jolle oli myös tilausta. Yhteiskunta on muuttunut tasa-arvoisempaan ja suvaitsevampaan suuntaan, ja kommentoijat näkivät, että kirkon oli suotavaa muuttua mukana ja päivittää itseään, jos se haluaisi pysyä voimissaan.

Jos suomen evankelisluterilainen kirkko olisi varustettu tällaisilla ominaisuuksilla varustetuilla papeilla ja piispoilla, niin kirkossa olisi muutakin kuin tyhjät penkit.

Leppänen nähtiin ”oikean” sanoman sanansaattajana, verrattuna vanhoillisiin näkemyksiin ja tasapainoisena keskitien kulkijana. Tähän liittyen kommentteissa myös pohdittiin sitä mahdollisuutta, että Leppänen saattaisi onnistua kutsumaan takaisin kirkon piiriin niitä henkilöitä, jotka olivat vanhoillisuuden takia siitä etäännyneet. Muutamit kommentit korostivat myös sen merkitystä, että nimenomaan nainen oli valittu piispaksi, ja vielä merkittävään asemaan.

Mari Leppänen näyttää varsin tasapainoiselta ja laaja-alaiselta ihmiseltä. Eikä edusta mitään uskonnollista ääriäitää. Jutusta jäi mieleen sovinnollinen ja ratkaisuihin pyrkiminen, sitä tarvitaan Suomessa nyt todella paljon varsinkin tällaisena kriisiaikana

Strateginen prosessi ei noussut esiin kovinkaan merkittävästi. Todennäköisesti tämä johtuu samoista syistä kuin motivationaalisen kehystämisen vähäisyys, sillä molemmat liittyvät selkeämmin kollektiivisen toiminnan aikaansaamiseen jonkin tavoitteen vuoksi, mikä ei näyttäyty kovin olennaisena tästä näkökulmasta. Kilpailutettu prosessi taas osoittautui varsin hankalaksi kategoriaksi, sillä kommentteista oli hyvin vaikeaa eritellä mitään tiettyjä piirteitä siihen liittyen, mutta samanaikaisesti uutiskommentit kokonaisuudessaan tuntuivat olevan osa sitä prosessia. Välillä esimerkiksi vastakehystämisen näyttäytyi kuitenkin varsin selkeästi, kun kommentoijat vastasivat edeltävien kommentteihin.

Positiivisesti suhtautuvien kommentteissa (myös negatiivisesti suhtautuvien) yhtymäkohtana aiempaan tutkimukseen näkyi erityisesti Chavesin (1997, 89, 98) ajatukset siitä, että naispappeuden salliminen (tai kieltäminen) on symbolinen esitys tasa-arvon puolesta (tai vastaan), ja että linjaukset voi ymmärtää reaktioina ympäristön paineeseen tasa-arvon suhteen näkyivät mielestäni kommentteissa. Sen että nainen valittiin piispaksi, nähtiin kertovan tietynlaisien arvojen kannatuksesta, jota pidettiin tässä hyvänä asiana. Käsitys ympäristön paineesta näkyi myös

molemmissa kehyksissä, mutta sille annettiin eri merkitykset. Tässä kehyksessä tulkittiin, että oli jo aikakin, että kirkko päivitti itseään enemmän ympäröivän yhteiskunnan arvojen mukaiseksi.

Joidenkin positiivisesti suhtautuvien kommentteista välittyi myös iloitseminen siitä, että nainen oli jälleen rikkonut lasikaton (Cotter ym. 2001; Rois ym. 2013). Näiden suhteen vaikutti siltä, että kommentoijat olivat tietoisia naisten vaikeuksista edetä korkeimpiin asemiin.

Kehitys väärään suuntaan

Naispiispan nimitykseen negatiivisesti suhtautuvien diagnostisessa kehyksessä ongelmaksi määriteltiin se, että kirkko on poissa polultaan, tai vähintään kehittymässä väärään, liberaalimpaan suuntaan. Kirkon kuvailtiin menevän liikaa yhteiskunnallisten trendien perässä ja sen otteen nähtiin lipsuvan Raamatusta. Erityisesti Leppäsen suhtautumista tasa-arvoiseen avioliittoon, sekä hänen naispappeuttansa pidettiin ongelmina juuri Raamatunvastaisuuden takia. Kirkon myös nähtiin jakautuvan.

Kirkko on yhä enemmän muuttumassa elämysmatkoja tarjoavaksi palvelumuotoilijaksi, jonka omat opit venyvät tarvittaessa yhteiskunnallisten trendien mukaan. Pitkällä tähtäimellä kirkko tekee itselleen vahinkoa. Jatkuva tuulenhaistelu esimerkiksi avioliitto- ja turvapaikkakysymyksissä luo kuvaa enemmänkin poliittisesta kuin johdonmukaisesta uskonnollisesta toimijasta.

Eipä taida saada sovintoa aikaan uuden piispan metodeilla. Enemmän todennäköistä on kirkon jakautuminen niihin, joille Raamattu on ainoa ohjekirja ja niihin, jotka eivät piittaa ”ison kirjan” ohjeista, vaan haluavat elää kulloinkin puhaltavien trendikkäiden tuulien mukaan. Kumpikin vaihtoehto tulee kuitenkin murentamaan kirkon kivijalkaa todella pahasti.

Vastoin oletuksiani kommentteja, joissa piispanvalintaa kritisoitiin suorasti naiseuden takia, oli yllättävän vähän. Useammin negatiivinen reaktio tuntui kumpuavan siitä, että Leppänen nähtiin liian liberaalina, ja tämä nähtiin ongelmana. Myös hänen avioliittokäsitykseensä vetoaminen oli yksi tapa tuomita ottamatta esille naiseutta.

En tunne kyseistä henkilöä eikä minusta ole häntä henkilökohtaisesti arvioimaan. Raamattua lukeneena voin kuitenkin sanoa, että avioliitto kahden samaa sukupuolta olevan henkilön välillä ei saa sieltä minkäänlaista tukea, eikä sitä täten voida pitää kristillisenä liittona.

Minua ei naiseus haittaa. Jos hän on arvoliberaali kulttuurikumouksellinen, se haittaa.

Jossain määrin uhreiksi määriteltiin ne, jotka edustavat mielestään oikeaa raamatuntulkintaa ja ovat vanhoillisempia, koska heidän katsottiin jäävän ahtaalle liberaalin yhteiskunnan tuomitessa heidän näkemyksensä.

Prognostisessa kehystämisessä ratkaisuiksi ongelmiin esitettiin kirkon ja lain erottamista, viitaten siihen, että kirkon ei tulisi muuttua yhteiskunnan arvojen ja lain mukaan. Kommenteissa koettiin,

että kirkon tulisi palata juurilleen. Toisenlaisena ratkaisuna esiin nousi myös jaloilla äänestäminen ja kirkosta eroaminen, tai liittyminen toisenlaiseen seurakuntaan.

Kirkko liberalisoituu jatkuvasti näiden toimesta. Onneksi erosin jo kirkosta...

(vastaus edelliseen) Pelkkä kirkosta eroaminen ei vas. arvoliberaaleja harmita. Heille käy myös ev.lut. kirkon heikentyminen. Jos haluat paremmin protestoida, liity pienempään seurakuntaan.

Luterilainen kirkko tulee häviämään... rippeet vain jää jäljelle. Jumalalle uskolliset siirtyvät muualle.

Samoin kuin positiivisen näkemyksen omanneilla, myös negatiivisesti suhtautuvilla motivaationaalista kehystämistä oli jokseenkin hankala erotella. Hyväksyttäväksi motiiviksi voisi kuitenkin kuvailla liberaalin/vasemmistolaisen yhteiskunnan ja arvojen vastustamisen.

Diskursiivisessa prosessissa korostui ongelmien hahmottaminen uskonnollisena ja raamatuntulkinnallisena kysymyksenä, ei tasa-arvokysymyksenä. Kommenteissa puhuttiin Jumalan tahdosta ja sanasta, joka pysyy, vaikka muu yhteiskunta ympärillä muuttuisikin.

Raamattu puhuu että Seurakunnan piispan tulee olla yhden vaimon mies ja että hän pitää huolen perheestään. Naisista sanoo ettei naisen sovi puhua mitään seurakunnassa yli vaan pitää kotona kysyä mieheltään, jos hän tahtoo tietää tarkemmin. Nainen vaietkoon seurakunnassa. Herran tahtoa ei voi muuksi muuttaa.

Liberaalius ja muutamissa kommenteissa vasemmistolaisuus nähtiin selvästi huonoina asioina. Eräs kommentoijista kirjoitti useaan otteeseen, että liberaali kirkko ei ole enää kristittyjen kirkko. Myös muutamat toivat esiin ”vasemmistolaisen tasa-arvoajattelun” ja liittivät sen positiiviseen erityiskohteluun.

Vallalla oleva vas. intersektionalismi, identiteettipoliittikka ja lopputuloksen tasa-arvo oikeuttaa ja käyttää positiivista erityiskohtelua työkalunaan. Tästä seuraa se, ettei ulkopuoliset välttämättä tiedä, että onko valintaan käytetty ensisijaisesti pätevyyttä vai poliittista sopivuutta.

Kuten naispiispaan myönteisesti suhtautuneiden kommenteista, myös kielteisesti suhtautuneiden kommenteista oli hieman vaikea eritellä strategisia prosesseja, ja myös kilpailutetun prosessin kanssa törmäsin samaan tilanteeseen mistä aiemmin kerroin. Strategisen prosessin suhteen naiseuden, liberaaliuden ja homomyönteisen avioliittokäsityksen liittäminen yhteen huonoina asioina vaikutti varsin olennaiselta. Yksittäinen kommentoija ei välttämättä viitannut kaikkiin

kolmeen, mutta kaikki kolme kuitenkin toistuivat sen verran useasti, että tulkitseen niiden viittaavan tietynlaiseen yhteen ajatusmalliin, kutsui sitä sitten konservatiivisuudeksi, vanhoillisuudeksi, tai joksikin muuksi. Kuten aiemmin mainitsin, koko kommenttiosio tuntui olevan osa kilpailutettua prosessia. Yksittäisenä huomiona nostaisin kuitenkin esiin, että muutamissa kommenttiosioissa oli havaittavissa vastakehystämistä konservatiivi -käsitteen kanssa. Jotkut kokivat, että media (ja muu yhteiskunta) oli leimannut heidät konservatiiveiksi, vaikka eivät itse kokeneet niin.

Negatiivisesti suhtautuvien kehyksessä havaitsin eniten yhtymäkohtia aiempaan tutkimukseen. Ensinnäkin siinä näkyi jo aiemmin mainitut yhtymäkohdat Chavesin (1997) ajatuksiin, mutta vain eri valossa kuin positiivisesti suhtautuvien kehyksessä. Naispiispan valinta oli symbolinen esitys vääristä arvoista ja väärästä kehityssuunnasta. Ympäristön paineelle taas oli kommentoijien mukaan annettu liian helposti periksi, ja menty liikaa yhteiskunnallisten trendien mukana.

Kommenteissa oli myös yhteyksiä Niemelän (2011) ja Whiteheadin (2013) havaintoihin naispappeuden ja samaa sukupuolta olevien avioliittojen (tai homoseksuaalien ylipäättään) hyväksymisen yhteyksistä. Whiteheadin (2013) tutkimuksen mukaan naispappeuden hyväksyminen assosioidaan helposti myös homojen ja lesbojen hyväksymiseen kirkossa, Niemelän (2011) tutkimus taas osoitti, että naispapit ovat avoimempia homoseksuaalisten pariskuntien oikeuksille, ja että he ovat myös aktiivisempia toimimaan heidän oikeuksien puolesta. Erityisesti Leppäsen torjujilla avioliittokysymys nousi useasti ja se koettiin tärkeänä perusteena hänen vastustamiselleen. Toki tilanteeseen vaikuttaa se, että Leppänen on ilmaissut asiaan suoraan kantansa, eikä kyse ole vain ”assosiaatiosta”. Tämän lisäksi Niemelän (2011) havainnot siitä, että naispapit vievät kirkkoa liberaalimpaan suuntaan monin eri tavoin antaa tukea sille, että liberaaliuden ja naiseuden kytkeminen uutiskommenteissa ei ainakaan tässä kontekstissa ollut suinkaan tuulesta temmattua. Uutiskommenteissa ilmeni myös tukea Niemelän (2011) käsitykselle siitä, että naispapit ajavat muutosta kirkossa, sillä naispiispan valinta koettiin selkeästi muutoksena (kehyksestä riippuen hyvänä tai huonona).

Kommenteissa oli myös muutamia yksittäisempiä yhtymäkohtia aiempaan tutkimukseen. Esimerkiksi eräänlaisen löyhän kytkennän (Adams, 2007; Chaves 1997) mahdollisuutta oli pohdittu muutamassa kommentissa ja myös papiston naisistumista (Nesbitt 1997) käsiteltiin.

Neutraalit kriitikot

Kommenteista erottui myös eräänlainen välimaastoon jäävien kriitikoiden ryhmä. He eivät ottaneet selkeästi kantaa siihen, oliko Leppäsen valinta hyvä vai huono asia, mutta reagoivat silti tilanteeseen kriittisesti muutamasta eri näkökulmasta. Kommentteja ei ollut riittävästi, jotta olisin

kokenut toimivaksi analysoida niitä yhtä erittelevästi kuin selkeämmin puolesta tai vastaan asetuvien kommentteja, mutta niitä oli kuitenkin sen verran useita, että koin tarpeelliseksi nostaa ne esiin. Ensinnäkin kommentteissa korostui uutiskriittisyys. Uutismedian nähtiin korostaneen liikaa naispuolista piispakandidaattia ja uutisointia syytettiin myös klikkiotsikoista. Kommentoijat myös tarttuivat uutisissa mainittuihin asioihin, jotka olivat heidän mielestään virheellisiä tai harhaanjohtavia

Miksi YLE puffaa vain toista piispakandidaattia? Odotan pikaisesti juttua myös Jouni Lehikoisesta!

Minulle ei ole kovin tärkeää kuka piispaksi valitaan. Havaintoni mukaan Mari Leppänen on saanut eri medioissa huomattavasti enemmän näkyvyyttä kuin muut. Onko tarkoitus, että hänet valitaan? Ei ole tämä kisa kovin tasapuoliselta vaikuttanut.

Ei ensimmäinen, eikä vanhoillislestadiolainen, vaan toinen vl-taustainen naispappi. Faktat kuntoon jos haluatte ratsastaa vl-klikkauksilla.

Toinen kriittinen näkökulma, joka osassa kommentteista linkittyi edelliseen, oli naiseuden korostamisen kritisointi. Kommentoijat korostivat, että piispan pätevyys ja kyky hoitaa työtehtävät hyvin ovat asioita, jotka loppupeleissä merkkäävät eniten, eikä se, onko piispa nainen vai mies. Muutamista kommentteista välittyi myös ajatus siitä, että naiseus itsessään ei tee Leppästä vielä oikeaa valintaa, vaan ennemminkin pitäisi antaa ajan näyttää miten pärjää tehtävässä ja kehua vasta sitten.

Saadaan hyvin pätevä piispa, naiseus ei tässä ole se pointti.

Päätäntö

Olen tässä tutkimuksessa analysoinut naispiispan valintaan liittyvien nettiuutisten kommentteja kollektiivisen toiminnan kehyyksen rakentumisen näkökulmasta. Tarkastelin sitä, miten kollektiivisen toiminnan kehyykset naispiispasta kommentteissa rakentuivat, mitä merkityksiä naispiispan valinnalle annettiin ja miten uutiseen asennoiduttiin. Havaittiin kommentteissa kaksi toisilleen vastakkaista kehystä, naispiispautiseen positiivisesti suhtautuvat ja uutiseen negatiivisesti suhtautuvat. Kolmantena pienempänä ryhmänä näyttäytyi kriittisesti asennoituneet kommentoijat. Naispiispan valintaan positiivisesti suhtautuvat rakensivat kommentteissa kehyyksen, jossa kirkko nähtiin vanhanaikaisena ja kipeästi uudistamisen tarpeessa. Piispaksi valittu Mari Leppänen nähtiin sopivana henkilönä tähän uudistamistehtävään ja hänen nähtiin edustavan oikeaa uskonnollista sanomaa. Leppäsen toivottiin ja uskottiin toimivan rakentavan dialogin

mahdollistajana, sekä suvaitsevaisuuden ja tasa-arvon edistäjänä kirkossa. Uutiseen negatiivisesti suhtautuvien rakentamassa kehyksessä taas kirkon nähtiin liberalisoituvan liikaa ja menevän turhan paljon yhteiskunnallisten trendien perässä. Kirkon otteen koettiin myös lipsuvan Raamatusta, ja siitä kertoi erityisesti naispiispan valinta ja kyseisen piispan seksuaalivähemmistöt mukaan lukeva avioliittokäsitys, jotka koettiin raamatunvastaisina. Leppäsen valinta symbolisoi liberaalia muutosta kirkossa, jota pidettiin huonona kehityksenä. Uutiseen kriittisesti suhtautuneiden joukossa esiin nousi kritiikki uutisoinnin puolueellisuuteen liittyen sekä kritiikki naiseuden korostamista kohtaan.

Muutamit tekemäni yksittäiset havainnot jäivät mietityttämään. Ensimmäkin pohdin sitä, että mistä mahtoi johtua, että vastoin odotuksiani naiseutta ei suoraan erityisemmin kritisoi, muuta kuin Raamattuun vedoten, että nainen pappina/piispana on raamatunvastaista. Johtuiko ennako-odotukseni mahdollisesti siitä, että olen niin tottunut sosiaalisessa mediassa kiinnittämään huomiota kaikenlaiseen enemmän ja vähemmän piilotettuun naisvihaan, jota siellä välillä näkee, ja oletin sitä löytyvän täältäkin. Vai onko kenties niin, että negatiivisesti asennoituneet kommentoijat tietoisesti välttivät vetoamista pelkästään naiseuteen, mahdollisesti ennakoiden, että siitä saisi muilta keskusteluun osallistujilta misogynistin leiman otsaansa tai vastaavaa. Täten Raamattuun vetoaminen ja liberaaliuden vastustaminen näyttäytyivät hyväksyttävämiltä/turvallisemmilta vaihtoehdoilta perustella kantaansa. Toisena pohdinnan aiheena oli se, että miten neutraaleja ”neutraalit kriitikot” oikeastaan olivat. Tämä koski erityisesti niitä, jotka kritisoivat naiseuden korostamista. Kommentoijan tarkoitusperiä oli välillä vaikea hahmottaa muutamasta tekstirivistä, ja välillä kommenttien sisältö oli hyvinkin tulkinnanvaraista. Toisaalta uskon, että joitakin kommentoijia aidosti ärsytti naiseuden korostaminen ja että he kokivat sen peittävän Leppäsen pätevyyden ja muut ansiot taakseen, mutta toisaalta harkitsin myös sitä mahdollisuutta, että ehkä nais-etuliitteen kritiikki oli pyrkimys peittää tai jopa mitätöidä tilanteen sukupuolittunut puoli. Siis se, että naisten on edelleen vaikea päästä johtotehtäviin ja että lasikatto on todellinen ilmiö kirkossakin. Kummallekaan pohdinnalle en osaa antaa vastausta, eivätkä vaihtoehdot välttämättä olekaan toisiaan poissulkevia.

Palaan vielä hetkeksi pohtimaan tutkimukseni yleispiirteisempiä tuloksia. Vaikka keskustelun molemmilla osapuolilla kirkon muutos oli tulkinnoissa keskeisesti mukana, siitä, muuttaako Leppänen – tai naispiispa ylipäätään – kirkkoa on tämän aineiston pohjalta vaikea sanoa mitään. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että kirkon tulevaisuudesta on kaksi hyvinkin vastakkaista näkemystä. Osa haluaa kehittää kirkkoa suvaitsevampaan ja tasa-arvoisempaan suuntaan, tietystä mielessä ”päivittää” kirkkoa muun ympäröivän yhteiskunnan kehityksen mukana, ja osa haluaa nimenomaan vastustaa tätä muutosta, ja pitävät yhteiskunnan ”trendituulien” seuraamista kirkon edun vastaisena.

Naispiispakeskustelun vaikutti olevan osa suurempaa keskustelua siitä, miten kirkon tulisi toimia ja identifioitua, ja miten sen tulisi reagoida muun yhteiskunnan suunnalta tulevaan paineeseen kannattaa ja edistää tasa-arvoa. Kollektiivisen toiminnan kehyksien paikoin lähes vastakohtaisuus teki mielestäni tilanteesta erityisen mielenkiintoisen, sillä vaikutti siltä, että reagoi kirkko tilanteeseen millä lailla tahansa, niin jäsenmäärät laskisivat ja kirkko heikentyisi. Toiseen suuntaan nyökkääminen karkottaisi vastapuolen muualle.

Vastakkainasettelun värittämää tilannetta voisi selittää osaltaan löyhä kytkentä, tai oikeastaan se, miten löyhä kytkentä näkyy konkreettisenä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa aiemmin mainitun ponnien muodossa. Kun naispappeus hyväksyttiin, mukana tuli ponsi keinona tasoittaa naispappeuteen liittyvistä näkemyseroista johtuvia erimielisyyksiä ja konflikteja. Kirkon pyrkimys välttää ongelmia oli mahdollisesti pyrkimys yrittää pitää molemmat osapuolet tyytyväisinä, mutta kuten Närhen (2012) tutkimuksessa tuli esiin, erityisesti naispappeuden puoltajat eivät pitäneet pontea toimivana ratkaisuna, ja kaipasivat selkeämpää ohjausta kirkon johdon suunnalta.

Nähdäkseni ponsi osittain vesittää kirkon naispappeuslinjauksen uskottavuuden, sillä tilannehan on loppuen lopuksi se, että naispappeus on sallittua, mutta samaan aikaan sen vastustaminen myös hyväksytään. Tilanne tuskin on ideaali kummalekaan osapuolelle, ja ehkäpä jopa vähemmän ideaali naispapeille ja naispappeutta kannattaville. Nähdäkseni tämä kirkon pyrkimys miellyttää molempia osapuolia - ja siinä epäonnistuminen - näkyi myös uutiskommenteissa. Kulusta keskitietä kulkeva kirkko, joka toisaalta sallii naispappeuden ja naispiispat, mutta myös toisaalta sisältää vanhoillisemman naispappeutta ja liberaaliutta vastustavan joukon ei miellyttänyt kumpaakaan osapuolta. Kommenteista välittyi, että kärjistetysti kirkon tulisi valita puolensa, jos halusi säilyttää edes osan jäsenistöstään. Huomioitakoon toki, että uutiskommenteista saattaa puuttua hiljainen enemmistö, joka ei näe tilannetta aivan yhtä ongelmallisena.

Jatkotutkimuksia olisikin mielenkiintoista tehdä enemmän yleisiä asenteita kartoittavasti, joko naispiispoista tai kirkon tulevaisuudesta. Myöskään eri ihmisryhmien näkemysten vertailuun aineistoni ei antanut mahdollisuutta taustamuuttujatiedon puutteen vuoksi. Aiheeseen tutustuessani myös havaitsin sen, että naispiispoja koskevaa tutkimusta ylipäättään on varsin vähän, eikä Suomen evankelisluterilaista kirkkoa koskevia sukupuoleen keskittyviä tutkimuksia ollut kovin montaa. Kirkon tarkastelu sukupuolittuneena organisaationa (esim. Acker 1990) voisi myös mielestäni olla mielenkiintoinen ja tärkeä tutkimusnäkökulma. Metodien suhteen kollektiivisen toiminnan kehyksen käyttäminen aineiston analyysissä osoittautui tietyiltä osin hyvinkin hyödylliseksi, mutta toisilta osin jäi hieman vajaaksi. Erityisen hyödyllistä oli diskursiivisen ja prognostisen kehystämisen, sekä diskursiivisen prosessin erottelu. Motivationaalinen kehystäminen ja strateginen prosessi näkyivät

kuitenkin kommenteissa heikommin, tai ainakin vähemmän eksplisiittisesti. Kilpailutetun prosessin analysointi oli myös haasteellista, sillä toisaalta koko kommenttiosio tuntui olevan osa kyseistä prosessia, minkä takia yksittäisten elementtien erottelu oli hankalaa. Benfordin ja Snown (2000) teoretisointien soveltaminen uutiskommentteihin toimi kuitenkin kokonaisuudessaan hyvin, ja erityisesti kollektiivisen toiminnan kehyksen rakenteen eri osat auttoivat analyysivaiheessa kiinnittämään huomiota tiettyihin yksityiskohtiin kerrallaan, joista sitten analyysin edetessä pystyi rakentamaan yleisemmän kuvan kyseisestä kehyksestä.

Lähteet

Acker, J. (1990). Hierarchies, jobs, bodies:: A theory of gendered organizations. *Gender & Society*, 4(2), 139-158. doi:10.1177/089124390004002002

Adams, J. (2007). Stained glass makes the ceiling visible: Organizational opposition to women in congregational leadership. *Gender & Society*, 21(1), 80-105.
doi:<http://dx.doi.org/10.1177/0891243206293773>

Bagilhole, B. (2006). "Not a glass ceiling more a lead roof: Experiences of pioneer women priests in the church of England", *Equal Opportunities International*, Vol. 25 No. 2, pp. 109-125. <https://doi.org/10.1108/02610150610679538>

Bagilhole, B. (2003). Prospects for change? structural, cultural and action dimensions of the careers of pioneer women priests in the church of england. *Gender, Work & Organization*, 10(3), 361-377. doi:<https://doi.org/10.1111/1468-0432.00200>

Benford, R. & Snow, D. (2000). Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment. *Annual Review of Sociology*, 26, 611-639. Retrieved April 26, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/223459>

Chaves, M. (1997). The symbolic significance of women's ordination. *The Journal of Religion*, 77(1), 87-114. doi:10.1086/489917

Chaves, M., & Anderson, S. (2008). Continuity and Change in American Congregations: Introducing the Second Wave of the National Congregations Study. *Sociology of Religion*, 69(4), 415-440. Retrieved May 17, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/20453246>

Cotter, D., Hermsen, J., Ovadia, S., & Vanneman, R. (2001). The Glass Ceiling Effect. *Social Forces*, 80(2), 655-681. Retrieved March 7, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/2675593>

Goffman, E. (1974). *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row.

Hoegeman, C. (2017). Job status of women head clergy: Findings from the national congregations study, 1998, 2006, and 2012. *Religions*, 8(8), 154. doi:<http://dx.doi.org/10.3390/rel8080154>

Hytönen, M. (2016). Suomalaisten suhtautuminen naispappeuteen 2000-luvulla. *Crux* 1/2016

- Ingersoll, R. (1993). Loosely Coupled Organizations Revisited. *Research in the Sociology of Organizations*, 11 81-112. Retrieved from https://repository.upenn.edu/gse_pubs/554
- Kangaspunta, V. (2021). Verkkouutisten kommentit: Julkista osallistumista ja henkilökohtaisten päämäärien tavoittelua. *Media & viestintä*, 44(1), 210-214
- Nesbitt, P. D. (1997). Clergy feminization: Controlled labor or transformative change? *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36(4), 585-598. doi:10.2307/1387692
- Niemelä, K. (2011). Female Clergy as Agents of Religious Change? *Religions*, 2(3), 358-371. <https://doi.org/10.3390/rel2030358>
- Närhi, P. (2012). Nainen, pappeus ja ristiriita? : Haastattelututkimus papin sukupuoleen liittyvien näkemyserojen aiheuttamista ristiriidoista suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa Helsingin yliopisto. Retrieved from URN:ISBN:978-952-10-8180-4 <http://hdl.handle.net/10138/36220>
- Reskin, F. & Roos. P. (1987) Status hierarchies and sex segregation. Teoksessa C. Bose & G. Spitze (toim.), *Ingredients for women's employment policy* (s. 3-21). Albany: State University of New York press.
- Rois, J., Rixon, D. & Faseruk, A. (2013). Organizational perspectives on stained glass ceilings for female bishops in the anglican communion: A case study of the church of england. *The Journal of Business Diversity*, 13(1/2), 23-39. Retrieved from <https://search.proquest.com/scholarly-journals/organizational-perspectives-on-stained-glass/docview/1507796649/se-2?accountid=11774>
- Sullins, P. (2000). The stained glass ceiling: Career attainment for women clergy. *Sociology of Religion*, 61(3), 243-266. doi:<http://dx.doi.org/10.2307/3712578>
- Tunheim, K. A. & DuChene, M. K. (2016). The professional journeys and experiences in leadership of evangelical lutheran church in america women bishops. *Advances in Developing Human Resources*, 18(2), 204-222. doi:10.1177/1523422316641896
- Whitehead, A. L. (2013). Gendered organizations and inequality regimes: Gender, homosexuality, and inequality within religious congregations. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 52(3), 476-493. doi:<https://doi.org/10.1111/jssr.12051>
- Williams, C. (1992). The Glass Escalator: Hidden Advantages for Men in the "Female" Professions. *Social Problems*, 39(3), 253-267. doi:10.2307/3096961